

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీనీలకంఠదీక్షితేన కృతిషు
॥ శ్రీ రామాయణసారసంగ్రహ రఘువీరస్తవః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ శ్రీ రామాయణసారసంగ్రహ రఘువీరస్తవః ॥

వేధోవితీర్ణవిశదాన్నవివర్తతాం స్వా -
మప్రస్మరన్ రఘుపతే కులతంతుమస్య |
మన్యే రరక్షిథ విభీషణమప్రమత్తో
నిఃశేషయన్నపి కులం రజనీచరాణాం || 1 ||

యజ్ఞం రరక్షిథ మునేర్యది కౌశికస్య
యజ్ఞాత్మనస్తవ తు తాం విదురాత్మరక్షాం |
కీర్తిం యదీచ్ఛసి కృతార్థయ మామనాథం
కాకుత్స్థ వీర కరుణామస్పృణైరపాంగైః || 2 ||

ఆరోపితం ప్రథమమేవ ధనుః పురారే -
ర్యన్నిష్క్రయం నిగమవాచ ఉదాహరంతి |
ఆప్తైవ భూమితనయాప్యనపాయినీ తే
మానుష్యకాభినయమాత్రమిదం తదూహే || 3 ||

తేజోనిధౌ త్వయి సముద్ర ఇవోదబిందు -
స్తేజో యది స్వయమలీయత భార్గవస్య |
కిం తావతా త్వయి రఘూద్వహ పూర్ణమాసీత్
కిం త్వేష తాపసవటుః కృపణో బభూవ || 4 ||

రాజ్యాభిషేచనవిధిః శిరసి ప్రసక్తః
పిత్రాజ్ఞయా పరిహృతోఽప్యసకృత్త్వయాయం |

కాకుత్స్థ పర్యవసితస్తవ పాదుకాయాం
కీర్తిస్తు ధీర ఇతి పూరయతి త్రిలోకీం || 5 ||

ఆజ్ఞాం గురోరహృదయామపి సాధయిష్యన్
సత్యవ్రతప్రియతయా విపినం గతస్త్యమ్ |
బ్రహ్మార్పణోపహృతకర్మఫలోఽపి లోకై -
ర్గృహ్ణాయ నాహమితి కిం మునిమాత్ర మిథ్యా || 6 ||

శత్రోః స్వసారముపలబ్ధవతః స్ఫుటం ప్రాక్
శంకే తవాజని కియానయమిత్యవజ్ఞా |
నో చేచ్ఛతుర్దశసహస్రికయా భటానాం
ప్రాప్తం ద్విషం వ్యజయథాః కథమేక ఏవ || 7 ||

నేతుస్తవాపి జగతామభవత్ కదాచి -
న్నేతా విరాధ ఇతి నాథ యథా తథైవ |
వ్యామోహయన్నపి జగన్నిజమాయయా త్వం
వ్యామోహితోఽసి హరిణేన హిరణ్మయేన || 8 ||

తత్తత్ఫలః స స విధిః సకలాస్తు లోకాః
స్వాత్మానుచింతనవతః సులభా భువీతి |
వ్యక్తం జటాయుషి చిరాద్ధివమేవ సర్వాం
కాకుత్స్థ లబ్ధవతి తే ఘటితామపాంగైః || 9 ||

హత్వా కబంధమటవీమభిపర్యటన్ య -
చ్ఛాంతః క్షుధా బుభుజిషే సదనే శబర్యాః |
త్వయ్యేకమాత్రకబలార్పణజం ఫలం వా
భుంక్తామియం కథమలం న జగంతి యస్య || 10 ||

మర్త్యాత్మతామభినిసీషసి చేత్తదస్తు
 మర్త్యేషు కిం భువి న సంతి పరావరజ్ఞాః |
 బోధ్యం స్వతోఽపి నిలయం తదరేర్వివైవ
 దైన్యం రఘూద్వహ కియత్కియదన్వకార్షిః || 11 ||

ఏకేన సప్త చ తరూనిషుణాపవిధ్యన్
 పాదాంచలేన దశయోజనమస్థి ధూన్వన్ |
 మథ్నన్ సుతం సురపతేరపి లీలయైవ
 కిం మన్యసే మనుజతా ప్రకటీకృతేతి || 12 ||

ప్రస్థాపితా మృగయితుం రవిజేన సీతాం
 దూతాః సమం రఘుకులోద్వహ యద్యపీమే |
 భారస్తథాపి నిహితో భవతాంజనేయే
 కస్తాం పరాం చితమవైతు పరః శివాంశాత్ || 13 ||

దృష్ట్వాభిలప్య పరితోష్య చ సేవయా త్వం
 నాబోధి యత్సుఖమబోధి తదాత్మతత్త్వం |
 యద్దర్శనోద్యమత ఏవ హనూమతా తాం
 త్వతోఽపి సేవ్యచరణాం క్షితిజాముపాసే || 14 ||

ఉత్తీర్య సింధుముపలభ్య సుతామవన్యాః
 నిర్దగ్ధశాత్రవపురో నిహతారిసైన్యః |
 బ్రహ్మాస్త్రతోఽపి హనుమానభవన్న బద్ధః
 కిం విశ్వమాతృభజనాత్పరతోఽపి బంధః || 15 ||

నిత్యం సుషుప్తిషు పరిష్వజసే న రామ
 భూతాని కిం నిఖిలభూతగుహాశయస్త్వం |
 ఆసాద్య తత్ప్రకటమర్థమవాప కీర్తి -
 మాచంద్రతారవిమలామనిలాత్మజన్మా || 16 ||

సింధుం విశోషయితుమాదదిషే కిలేషుం
 ప్రజ్వాలితే శయనవేశ్మని పావకేన |
 కాంతాసఖః క్వ విహరిష్యసి తాత పశ్చా -
 దిత్థం హి నామ ధిషణాం జహతి స్మరాంధాః || 17 ||

స్వైరం తరంత ఇతరానపి తారయంతి
 ప్రాంచస్త్రిలోకగురవో గతశోకహర్షాః |
 ఇత్యాపలరాగమవిదో యదిదం త్వదీయే
 సేతౌ నిరైక్షిషి చిరాయ మహోపలేషు || 18 ||

త్వామేవ నాథముపయాతవతోరరాతేః
 సోదర్యయోః సమమవిందత రాజ్యమేకః |
 అన్యౌ తు నిష్కరుణమేవ విరూపితాసీ -
 దీదృగ్విధాని హృదయాని మహేశ్వరాణాం || 19 ||

హస్తే విలగ్నమపి రావణమాద్యయుద్ధే
 దేవో ముమోచ దయయేతి పరిష్టువంతి |
 త్వాం బాలిశాస్త్రనుభృతో న తు తేఽవయంతి
 నిఃశేషరాక్షసవధాభినివేశరౌక్ష్యం || 20 ||

నాగాస్త్రబంధపరుషాం స్మర నాథ వేలాం
 కీదృగ్స్వధా తవ తదాస కియద్విధేతి |
 నిత్యా దశా చలతి సా భవబంధతో మే
 జ్ఞాతవ్యథే సకరుణే కిమితో వదేయం || 21 ||

సభ్రాతృబాంధవసుతం సబలం సభృత్యం
 లంకేశ్వరం త్వయి జిఘాంసతి లబ్ధబోధః |
 ఆగః ప్రమార్షుమవిచార్య వరార్పణోత్థం
 స్వాస్త్రం గతస్తమవధీత్స్వయమేవ వేధాః || 22 ||

అగ్నో విశేతి శబరీశరభంగయోర్య -
 దాఙ్ఞామదాస్త్వమనిషిధ్య గిరాపి కించిత్ |
 దృష్టా తతో రఘుపతే దయితా త్వయాపి
 జ్వాలాకలాపజటిలం జ్వలనం విశంతీ || 23 ||

అబ్జైవ సా ప్రథమతో ధరణేస్తతోఽభూ -
 జ్ఞాతా తతో జ్వలనతోఽపి యతస్తదూహే |
 సర్వాగమాంతపరిఘుష్టసదాఖ్యమూర్త -
 భూతత్రయావతరణాదభవత్సతీతి || 24 ||

దత్తాం పురైవ జనసంసది పాదుకాయై
 రాజ్యశ్రియం పునరుపేత్య యదగ్రహీస్త్వం |
 దత్తాపహారరసికేన తతస్త్వయైషా
 దత్తాపి దేహిషు మృషైవ రఘూద్వహా శ్రీః || 25 ||

దాతా బభూవిధ కపీంద్రవిభీషణాభ్యాం
 స్వం స్వం పదం త్వమనుమత్య యతస్తతోఽహం |
 మహ్యం మదీయమపి తాత్త్వికమేవ రూపం
 కించిత్ ప్రదర్శ్య భజ కీర్తిమితి స్తువే త్వాం || 26 ||

మిథ్యాపవాదకలయాపి విహాయ శుద్ధః
 సద్యః ప్రియాం సుదృఢమాత్మని సంప్రరూఢే |
 స్వామిన్ జగజ్జనయితృత్వమృషాపవాదే
 స్వైరం ప్రవర్తయసి కిం భవమీదృశం నః || 27 ||

లంకారణోపహృతరాక్షసరాజకోఽసౌ
 విప్రార్భకం తు కమపి త్వయి లిప్పమానే |
 ప్రాతిస్వీకం ప్రతినిధిం పునరాచకాంక్ష
 కాలస్తపస్వినమహో వృషలం కఠోరః || 28 ||

ప్రాంతే క్వచిద్ధిమగిరేర్హిమవర్షదగ్ధే
 ప్రాప్తం శ్రమేణ మహతా భరతేన రాజ్యం ।
 పశ్యన్ భువం చ లవణస్య కనిష్ఠలబ్ధాం
 సౌమిత్రిరైహత న రాజ్యకథాం సుమేధాః ॥ 29 ॥

ప్రాచేతసగ్రథితకావ్యనివేద్యమాన -
 నిఃసీమభవ్యచరితాపి భవన్నిదేశాత్ ।
 యా ప్రత్యయాయ యతతే స్మ సతాం సమక్షం
 సావిందత ప్రకృతిమేవ సుతా ధరణ్యాః ॥ 30 ॥

ప్రస్థాప్య భూమితనయాం పరమం పదం ప్రాక్
 సౌమిత్రిమప్యనుపదం భుజగావతారం ।
 సద్యస్త్యజన్నివ దివం గమయన్నుపాయాత్
 సజ్జీచకర్థ శయనీయమితి ప్రతీమః ॥ 31 ॥

ద్యౌరర్పితా ఖగవరాయ మహోపకర్తే
 దత్తం పదం తదధికం విషయాశ్రితేభ్యః ।
 నామాపి తే సకృదకీర్తయతే తు మహ్యం
 సాయుజ్యమేవ రఘుపుంగవ దాతుమర్హం ॥ 32 ॥

సత్యప్రియాయ శరణాగతవత్సలాయ
 సర్వాపదాం ప్రశమనాయ సకృత్ప్రపత్త్యా ।
 శ్రీరామనామపరిపూతజగత్త్రయాయ
 సీతాసఖాయ పురుషాయ నమో నమస్తే ॥ 33 ॥

॥ ఇతి శ్రీ రామాయణసారసంగ్రహ రఘువీరస్తవః సమాప్తః ॥